

[rme@nve.no](mailto:rme@nve.no)

Høringsdokument nr. 1/2019

Vår ref.: Arvid Bekjorden

Vår dato: 06.01.2020

## **Høringsvar fra Distriktsenergi til RME's høringsdokument- utredning av virkemidler for utjevning av nettleie**

Distriktsenergi representerer 66 lokale energiverk i Norge. Med dette følger våre innspill til det utsendte høringsdokumentet.

### **Bakgrunn for høringen:**

Spørsmålet om likere nettleie har i lengre tid vært på politikernes dagsorden. For Distriktsenergi har spørsmålet om likere nettleie vært høyt på foreningens agenda over flere år, og Distriktsenergi har blant annet fremmet en egen alternativ tariffmodell «effektivitetsmodellen». Modellen er gjenstand for en bred vurdering i NVEs rapport.

Nå har Stortinget bedt regjeringen utrede hvordan man kan utjevne nettleien for alle forbrukere gjennom et mest mulig effektivt organisert strømmnett. Utredningen skal omfatte virkemidler som frimerkeprinsippet, utjevning av ikke-påvirkbare faktorer og for øvrig tiltak som bedrer konkurransen og bidrar til likere priser og en sikker strømforsyning til lavest mulig kostnad for strømkundene.

Departementet har igjen bedt om at NVE vurderer ulike virkemidler og tiltak som kan utjevne nettleien for alle forbrukere i distribusjonsnettet. I den anledning har Departementet bedt om at NVE gjør en bred vurdering og også vurderer andre virkemidler og tiltak som bidrar til å bedre konkurransen, likere priser og en sikker strømforsyning til lavest mulig kostnad for strømkundene. Vurderingen skal inneholde en anbefaling om hvilke tiltak eller virkemidler som er best egnet, gitt forutsetningene. Nå foreligger utredningen fra NVE og nedenfor vil Distriktsenergi kommentere denne nærmere.

### **Distriktsenergis kommentarer**

Innledningsvis finner Distriktsenergi at det hensiktsmessig å minne om hvorfor likere nettleie er satt på dagsorden og derigjennom hvorfor det er viktig at politikerne nå leverer på dette.

Det er store forskjeller i nettleien i Norge avhengig av hvor du bor. Det trenger ikke være slik. Alle trenger tilgang på strøm. I byene så vel som i distriktene. Likere nettleie er rettferdig, og det er lett gjennomførbart.

Vi trenger en reell utjevning som hensyntar at det er store forskjeller i topografi, geografi og antall kunder å fordele regningen på. Med dagens tariffsystem er det umulig for mange selskaper i distriktene å levere gjennomsnittstariff til egne kunder uansett hvor effektivt selskapet er.

Nord-Salten Kraft et av landets mest effektive selskaper ifølge NVE sine målinger, og "et av referanseselskapene i innteksreguleringen" er et eksempel på dette. Men selskapet har likevel en av landets høyeste nettleier på grunn av få kunder å dele regningen på, samt krevende topografiske og klimatiske forhold. Nord-Salten Kraft har i 2019 en nettleie på 51 øre/kWh, mens gjennomsnittlig nettleie i Norge (veid) er på 29,85 øre. Samtidig er selskapet i 2019 113% effektivt. Det gir naturligvis ingen mening.

Distriktsenergis effektivitetsmodell ville ha endret på dette. Der ville et selskap som var gjennomsnittlig effektivt, dvs. 100% effektivt i henhold til DEA-målingen, hatt en gjennomsnittstariff i Norge, mens et selskap som er mer enn gjennomsnittlig effektivt, ville hatt en lavere tariff. Et selskap som var mindre enn 100% effektivt ville ha levert tilsvarende høyere tariffer enn gjennomsnittet.

Nå har NVE i sin innstilling til OED valgt å ikke gå for Distriktsenergis foreslåtte «effektivitetsmodell», som NVE har døpt «Distriktsenergimodellen» i høringen. Vi finner dette beklagelig, men er likevel av den oppfatning at det innenfor de rammer som NVE foreslår er fullt mulig å gjennomføre en tilfredsstillende utjevning, gitt at det er politisk vilje til dette.

Vi minner også om at det er en systemfeil at man i de deler av landet med mest kraftproduksjon, som i Sogn og Fjordane, betaler mest av alle i nettleie for tilgangen til kraften, selv om kraften bokstavelig talt renner rett utenfor stuevinduet, mens man i Oslo, har man den billigste nettleien i Norge nær sagt uten kraftproduksjon i nærheten. Slik kan det ikke fortsette. Det kan ikke være slik at selskaper som tar lokalt ansvar for Norges og verdens behov for elektrisering skal ta kostnadene lokalt. Det bør være et nasjonalt anliggende kostnadsmessig.

Distriktsenergis «effektivitetsmodell» ville ha løst disse utfordringene. Men som nevnt innledningsvis, i den videre tilnærmingen i høringen velger vi og se på NVEs konkrete forslag som også kan fungere tilfredsstillende gitt at det er et reelt ønske om dette.

Vi vil også bemerke at forslaget om at innmating i regionalnettet skal henføres regionalnettet og ikke transmisjonsnettet, bør gjennomføres. Det er rimelig at inntektene blir igjen der de mates inn, men det bemerkes likevel at dette ikke på noen måte sikrer noen generell utjevning av nettleien i Norge som sådan. Dette må i så fall komme i tillegg til utjevningsordningen foreslått i denne høringen.

Høringsdokumentet tar til ordet for at nettleien vil bli likere også gjennom organisering i større enheter. Vår kommentar til denne tilnærmingen er følgende. Dersom det er ønskelig med en fusjon ser vi at denne tidvis stoppes av for store forskjeller mellom nettleien i de ønskede fusjonerende selskapene. Likere nettleie kan følgelig like gjerne trekke i retning av fusjoner som å stoppe disse. Vi ser også at der det er gjennomført fusjoner som i Trøndelag med Tensio, (Trønderenergi og NTE) opprettholdes en selskapsstruktur som betyr at det ikke oppnås lik nettleie, med dette som formål. Vi ser også tilsvarende utfordringer i fusjonen mellom Eidsiva og Hafslund som til Europower den 7.1.2020 opplyser at det foreløpig ikke er bestemt om nettleiene skal bli like. Det er følgelig ingen automatikk i lik nettleie etter fusjoner mellom selskaper.

Vi minner også om at et vedtak om en fusjon mellom selskaper er et eieranliggende og regelverket fra sentralt hold bør utformes uten sikte på å trekke i den ene eller andre retning. Uansett er fusjoner som sådan intet svar på utfordringene med ulik nettleie i Norge all den stund en fusjon medfører hva tariffen angår bare at man flytter på grensene mellom lav og høy tariff, med mindre vi står igjen med ett nettselskap i Norge. Det tror vi ingen er tjent med

Distriktsenergi minner også om at vel 60 nettselskaper i Norge undertegnet et opprop til myndigheten der det ble understreket betydningen av likere nettleie. Oppropet kan lese her, [https://defo.s3.amazonaws.com/filer\\_public/6f/df/6fdf2733-bedb-440d-b0c9-c765d0bb3307/1\\_opprop\\_nettleie.pdf](https://defo.s3.amazonaws.com/filer_public/6f/df/6fdf2733-bedb-440d-b0c9-c765d0bb3307/1_opprop_nettleie.pdf)

#### **NVE har i Høringsdokument Nr. 1/2019 vurdert to mulige ordninger for utjevning;**

- En tilskuddsordning til reduksjon av høy nettleie.
- Utjevningsmodeller som innebærer at kostnader i nettet jevnes ut, og dermed utjevning for alle nettkunder.

NVE konkluderer med at samlet sett er det tunge argumenter for at en eventuell utjevningsordning bør utformes som et tilskudd til å redusere nettleien for de kundene som har høyest nettleie.

Distriktsenergi ønsker å presentere et innspill som vi håper vil bidra til en god og forutsigbar ordning. Innspillet er prinsipielt knyttet til:

1. Modellvalg
2. Type kunder
3. Base for en utjevning
4. Beløp og konsekvenser
5. Finansiering

#### **Hvilken modell bør benyttes for å jevne ut tariffen?**

Den tidligere tariffutjevningsordning ble basert på en beregning som gjorde det mulig å måle hvor mye en kunde betaler i snitt per kWh. Basert på vår informasjon identifiserte NVE en gjennomsnittlig nettkostnad per kWh som var basert på:

Årlig inntektsramme  
+ korrigert ordinær KILE  
- ordinær KILE  
+ kostnader ved overliggende nett  
+ eiendomsskatt  
+ FoU-kostnader  
+ avvik. Avskrivninger og avkastning på avvik avkastningsgrunnlag  
- fortjeneste leveringspliktige kraftleveranser  
- inntekter ved salg av systemtjenester  
- andre inntekter (note 395)  
- leieinntekter fra utleie av anlegg til annen konsesjonær  
- inntekt fra leveranser til andre distribusjonsnett  
- inntekt fra innlevering fra produksjon)  
/ overført energi  
Gjsn. nettkostnad per kWh

I tillegg kommer både mva og el-avgift. Da denne metoden er transparent og er blitt brukt tidligere, mener Distriktsenergi at det er naturlig å fortsette med denne. Vi minner også om at pengene som gis som ett tilskudd går rett til fradrag i nettleien.

### **Hvilke kunder skal omfattes av en tariffutjevning?**

I dag får nettselskapene tildelt en tillatt inntekt. Over tid skal ikke nettleien overstige selskapets tillatte inntekt, men det er lov å differensiere tariffen basert på objektive kriterier. Selv når effekttariffer innføres, vil det, etter vårt syn, fortsatt være mulig med noe skjønn i fastsettelsen av nettleie for ulike kundegrupper, så lenge forskjellene er innenfor det gjeldende forskrifter åpner for.

Basert på dette mener vi at alle kunder bør omfattes av en tariffutjevning, og ikke bare kunder med uttak på lavspentnett (husholdninger, fritidsboliger og små næringskunder). I vårt tidligere forslag, med en modell basert på effektiviteten til hvert enkelt selskap, var det naturlig å holde kunder med uttak på høyspentnett utenfor. I forslaget til NVE, og gitt metoden beskrevet i forrige kapittel, mener vi at det er naturlig å inkludere alle kundegrupper i utjevningsordningen. Dette vil blant annet gjøre at man unngår strategiske tilpasninger hos enkelte selskaper for å bli blant selskapene som får tildelt utjevningmidler.

### **Hvilket datagrunnlag og base bør benyttes for tariffutjevning?**

I den tidligere ordningen sammenlignet NVE nettselskapene basert på gjennomsnittlig nettkostnad per kWh. Da mye tid er brukt på å vurdere innføring av effekttariffer siste fem år, er det naturlig å vurdere om en tariffutjevning bør være basert på energi eller effekt. NVE

nevner dette i høringsdokumentet sitt, men går ikke nærmere inn på hvorvidt det er energi eller effekt som ansees hensiktsmessig å legge til grunn.

NVE påpeker at energibasert utjevning kan påvirkes av kundesammensetningen til selskapene, og at andre grunnlag derfor bør vurderes.

Alt annet likt vil en tariffutjevning basert på effekt være fordelaktig for nettselskaper med høy brukstid, mens en ordning basert på energi vil være fordelaktig for nettselskaper med lav brukstid. Dette er ikke vurdert nærmere grunnet datamangel på effekt, men det kan være naturlig å fortsette med samme metode som før, da denne er kjent.

### Hvilke beløp mener vi er nødvendig og hvilke konsekvenser får dette?

Distriktsenergi har vurdert hva som skal til for å bidra til en fornuftig og reell utjevning. Øvelsen er basert på innrapporterte-tall for 2017 og gjennomsnittlig kostnad per kWh er basert på modellen NVE brukte tidligere.

Merverdiavgift og elavgift er ikke tatt med i øvelsen, og har heller ingen ting å gjøre inn i regnestykket. Spørsmål om moms og avgifter generelt er et anliggende for Stortinget og Finansdepartementet i den generelle samfunnsdebatten og ikke endel av spørsmålet om likere nettleie.

Resultatene oppsummeres i følgende tabell og kan leses slik: Dersom målet er at ingen i Norge skal betale over 60 øre/kWh, må utjevningsspotten være på ca. 1 Mkr. For å kompensere for økningen, og gitt at økningen skal deles likt på levert energi i det lokale distribusjonsnettet, må nettleien øke i snitt med 0,001 øre/kWh. I dette tilfellet vil kun ett selskap få tildelt midler som reduserer nettleien.

Dersom ingen skal betale mer enn:	Utjevningsspotten	Antall selskaper med redusert tariff	Konsekvenser på ekstra avgift
60 øre/kWh	1 Mkr	1	+0,001 øre/kWh
50 øre/kWh	4,4	2	0,005
45 øre/kWh	18	6	0,022
40 øre/kWh	88	21	0,107
35 øre/kWh	205	27	0,248
30 øre/kWh	497	55	0,600

Som tabellen viser vil en utjevningsspott på ca. 500 Mkr bidra til at ingen betaler mer enn 30 øre/kWh. For å oppnå dette må nettleien øke med 0,6 øre/kWh, som tilsvarer 120 kroner per år (ekskl. mva) for en husholdning med 20 000 kWh i forbruk.

Den gjennomsnittlige nettkostnad i 2017 var 24,1 øre/kWh. En utjevning som sikrer at ingen betaler mer enn 30 øre/kWh vil fortsatt medføre at nettleien kan ligge ca. 25 % over snittet (eller 1 180 kr/år for en husholdning med 20 000 kWh i forbruk).

I den anledning minner vi om at den potten som skal kreves inn av kundene eks. Statnett er på vel 19 milliarder kroner. 500 millioner utgjør følgelig ikke mer enn ca. 2,6% av den samlede inntektsramme på vel 19 milliarder. 500 millioner er et lite beløp i den store sammenhengen og gjennomførbart gitt at det er politisk vilje til dette. Tatt i betraktning de siste års diskusjoner om utjevning av nettleien, og hva dette betyr i positiv forstand i enkelte områder i distrikts-Norge for husholdninger og næringsliv bør dette åpenbart gjennomføres. Som NVE selv skriver i rapporten, «det er forholdsvis få kunder som har en nettleie som er vesentlig høyere enn gjennomsnittet», og «Nettselskaper med høy nettleie har gjennomgående få kunder». Dette er korrekt kan vi tilføye, og det er også derfor det er mulig med et beløp i størrelsesorden 500 millioner kroner å komme denne kundegruppen til gode, på en slik måte at de nærmer seg en gjennomsnittstariff i Norge.

Rapporten nevner også at fusjoner av selskaper vil medføre at nettleien blir likere. Det er også korrekt, men ingen problemstilling som løser utfordringen med likere nettleie i Norge. Det vil fortsatt være en rekke lokale energiverk i mange år og problemstillingen vil bestå selv om det blir en og annen ny fusjon kommende år. Det vil også være slik at gjennom fusjoner vil man flytte grensen for hvor det er lavere og høyere nettleie, ikke fjerne forskjellen.

NVE hevder også i høringen at en utjevning av nettleien kan svekke insentivene til kostnadseffektivitet. I den anledning minner vi om at Distriktsenergis modell «effektivitetsmodellen» hadde nær sammenheng mellom kostnadseffektivitet og størrelsen på tariffen og da i langt større grad enn i dagens tariffordning, som i begrenset grad har en slik sammenheng. NVE valgte å si nei til «effektivitetsmodellen» i all hovedsak ut i fra at de ønsket en enklere tilnærming til utjevningen enn en modell som ville ha medført store endringer i forhold til i dag.

Når NVE nå går for en enklere modell – en tilskuddsordning, bør man holde seg til den enkle tilnærmingen, og høste erfaringen fra hvordan disse midlene ble fordelt i tidligere ordninger. Når man skal begrense en tilskuddsordning til å gjelde kun kundene av noen selskaper i Norge må man sikre at ordningen treffer kundene av de riktige selskapene med de største utfordringene tariffmessig. «Effektivitetsmodellen» medførte en omfordeling mellom kundene av alle landets selskaper, mens NVE nå foreslår å gi ett tilskudd kun til noen av selskapenes kunder, og da bør man gjøre det enkelt med utgangspunkt i tidligere ordning for tilskudd.

Dessuten er det uansett en underlig påstand fra NVE som de gjentar til det kjedsommelige i rapporten at en utjevning eller tilskuddsordning kan svekke insentivene til kostnadseffektivitet. Nå er det påvist liten sammenheng mellom kostnadene til selskapene og størrelsen på tariffen. Dessuten er det NVEs reguleringsmodell DEA-modellen som

regulerer inntektene til selskapene og selskapenes kostnadseffektivitet. Dersom selskapene ikke driver kostnadseffektivt, vil de få mindre i avkastning til eierne om noen, og de vil over tid bli borte som selskaper om de ikke tar kostnadseffektiviteten på alvor. Dette helt uavhengig av en form for tilskuddsordning. Vi vil også bemerke at om NVEs påstand var korrekt, ville selskapene i dag som har en gjennomsnittstariff eller en tariff lavere enn dette, ikke hatt tilstrekkelig incentiver til å drive effektivt og på den bakgrunn brukt mer penger enn de ellers ville gjort. Slik er det åpenbart ikke.

Distriktsenergi mener at det er riktig med en utjevning i størrelsesorden 500 millioner kroner for å sikre en reell utjevning av nettleien. 500 millioner utgjør kun 2,6% av den samlede ramme på ca. 19 milliarder og utgjør en stor forskjell for selskaper og husholdninger prismessig i distrikts-Norge.

### **Hvordan skal pengene samles inn og hvordan skal dette administreres?**

Flere muligheter eksisterer for å samle inn penger til tariffutjevning. En mulighet er over statsbudsjettet, mens en annen mulighet er via nettleien (enten på fastledd, eller på energiledd). Den førstnevnte ordningen har vist seg å være lite robust, med stor variasjon i «tariffpotten» fra 120 Mkr helt ned til 0 Mkr i både 2018 og 2019.

Distriktsenergi er helt klare i sin tilnærming på at en utjevningsordning over statsbudsjettet som tidligere år ikke er å foretrekke. Da mener vi at ordningen risikerer å svinne hen over noen år, gitt stor konkurranse om midler med andre viktige formål Stortinget bevilger penger til. Da tror vi ordningen blir borte igjen over noe tid. Vi minner om at denne tilnærmingen også har vært et av bransjens viktigste argumenter i den såkalte kraftskattesaken. Her har bransjen ikke stolt på at dersom pengene skal samles inn av staten og deretter fordeles ut igjen til vertskommunene, så vil pengene bevilges i konkurranse med andre viktige politiske formål i tilsvarende størrelsesorden som i dag. En åpenbar vel begrunnet tilnærming som også Distriktsenergi stiller seg bak.

Distriktsenergi mener derfor at det er unaturlig å vurdere en videreføring av denne løsningen. Vi mener at en løsning som betales av nettkundene er den beste løsningen, og at beløpet kan hentes enten via fastledd eller energiledd. Vi minner om at 120,- i året pr husstand sikrer et beløp i størrelsesorden ca. 500 millioner som er beløpet vi mener må til for å sikre en reell utjevning av tariffen. Sammenligningsvis tas det inn ca. 11 milliarder i året bare på forbruksavgiften gjennom året.

Tariffer varierer over tid. Avhengig av kostnadsutvikling og uttak i nettet fremover, vil 500 millioner kroner i tariffutjevning kunne få større eller mindre betydning. Det bør således vurderes om tariffpotten bør være basert på en andel av bransjens inntektsramme (eksempelvis 3 % av bransjens samlede tillatte inntekt, eks Statnett), at ingen skal betale mer enn 25 % over gjennomsnittlig nettkostnad per kWh, eller et fast beløp.

For å sikre mulig forutsigbarhet mener Distriktsenergi at en fast andel av bransjens inntektsramme vil gi mest mulig forutsigbarhet.

## Oppsummering

Kort oppsummert har Distriktsenergi følgende tilnærming til NVEs rapport.

- Primært mener vi at «Distriktsenergimodellen» burde vært valgt.
- Distriktsenergi velger likevel å støtte opp om en tilskuddsordning som foreslått av NVE i rapporten.
- Tilskuddet må tas inn over tariffen og ikke gjøres avhengig av årlige statsbudsjettsforhandlinger.
- Beløpet må være i en størrelsesorden på minst ca. 500 millioner kroner for å gi en reell utjevning av nettleien. Dette tilsvarer ca. 120,- kroner i året fra landets husstander.
- 500 millioner kroner utgjør en liten andel av selskapenes samlede inntektsrammer som er på vel 19 milliarder eks Statnetts inntektsramme og gir en tariff begrenset oppad til ca. 30 øre kWh
- Modellen som ligger til grunn for «utdeling» av tilskudd til redusert tariff, gjøres i stor grad basert på NVEs regler slik de har blitt benyttet i tilskuddsordningen fram til i dag.
- Inntektsrammene vil variere over tid. Derfor bør det vurderes om tariffpotten bør være basert på en andel av bransjens inntektsramme (eksempelvis 3 % av bransjens samlede tillatte inntekt, eks Statnett), at ingen skal betale mer enn 25 % over gjennomsnittlig nettkostnad per kWh, eller et fast beløp.
- Spørsmål om moms og avgifter generelt er et anliggende for Stortinget og Finansdepartementet i den generelle samfunnsdebatten og ikke endel av spørsmålet om likere nettleie.

Vi stiller naturligvis opp for å utdype våre synspunkter om det skulle være ønskelig.

Vennlig hilsen



Distriktsenergi